

וידועה לכם מקודם, יכולים גם באותו יום לילך ולהתלמד איך להריע, ויום תרועה יהיה לכם בכל אופן, אבל בשבת צריך שיהיה לכם זכורה מכבר, ורבא פליג על ר' חמא בר חנינא רק במה ששמע מדבריו דעצם איסור התקיעות בשבת הוא מדאורייתא, אבל ביישוב הכתובים יכול גם רבא ליישב, דכאן בשבת וכאן בחול, וכפי המבואר.

חכמה, ולא רבים יחכמו, ואפשר שיבוא לידי חילול שבת בהעברת השופר ברה"ר ע"י שילך ללמוד לתקוע, ולכן אמרה תורה "זכרון" תרועה, היינו כשחל ראש השנה בשבת, אז תהיה התרועה נזכרת וכבר ידועה לכם, ושלא תצטרכו אז לילך ללמוד אותה, אלא שתהא כבר זכורה וידועה לכם מקודם, אבל כשחל בחול, הוא - יום תרועה, היינו אפילו אם אינה זכורה

**בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו
בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני
ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים וגו' (כג. מב-מג)**

בגמרא (סוכה י"א ז'), כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, ענני כבוד הויו, דברי ר' אליעזר, ר' עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם; וברש"י כאן: כי בסוכות הושבתי, ענני כבוד. והוא כדעת ר' אליעזר.

הטור לכתוב שום טעם במקרא וכוונת המצוות, אלא משום דכאן מפורש בכתוב הטעם למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, לכן ביאר כאן כוונת התורה במצוה זו, ומזה הטעם הזכיר ג"כ הטור במצות ציצית ובמצות תפילין טעם המצוה המפורש בתורה, משא"כ בשאר המצוות לא כתב שיכוון שום כונה בעשיית המצוה, אבל באלו המצוות המפורש בהן הטעם בתורה, צריך שיכוון בעשייתם הטעם המכוון במצוה, עיי"ש, ויעויין עוד בבית יוסף ובב"ח וט"ז שביארו את דברי הטור כל אחד לפי דרכו, אם עיקר הזכרון הוא יציאת מצרים או העיקר הוא זכרון הנס של היקף ענני הכבוד או הסוכות ממש, יעויי"ש.

ובגמרא סוכה (כ"ו א'), אמר רבא מצטער פטור מן הסוכה, ואמרו שם בגמרא דאפילו

(א) בטור אורח חיים (סי' מכו"ט) ביאר בארוכה מה שתלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים, ושהסוכות היו ענני הכבוד שהקיפם הקב"ה בהם לבל יכם שרב ושמש, כדעת ר' אליעזר, ודוגמא לזה צונו לעשות סוכות כדי שנזכור נפלאותיו ונוראותיו, גם נתן טעם מה שלא נצטוו לעשות סוכות בחודש ניסן זמן יציאתנו ממצרים, וזה לשונו: ואע"פ שיצאנו ממצרים בחודש ניסן, לא צונו לעשות סוכה באותו הזמן, לפי שהוא ימות הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל, ולא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך, ולכן צוה אותנו שנעשה בחודש השביעי שהוא זמן הגשמים, ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו, ואנחנו יוצאים מן הבית לישב בסוכה, בזה יראה לכל שמצות המלך היא עלינו לעשותה, ע"כ ; וכתב הב"ח דאע"פ שאין דרכו של

איתחזי ליהוי עבד לעבדין כו', דכל מאן דייתיב תחת צלא דמהימנותא אחסון חירו ליה ולבנוי לעלמין ואתברך ברכתא עילאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבנוי, ע"כ, נראה מזה ג"כ דענין הסוכה הוא בגדר גלות, ולכן אם הוא יושב בסוכה הוא מתברך שיהי' הוא ובנוי בחירות עולם, ואם לא יקיים מצות סוכה, גורם בזה גלות לו ולבנוי, והיינו דעל ידי שגולה מביתו לסוכה יפטר עי"ז מגלות אחר, וכמו"ש מהרי"ל.

ואמנם גם בהלכה נראה בענין הסוכה כעין זה, דמציינו שאם היה דר מקודם בסוכה אף שעשוי' כהלכתה בכל הכשר סוכה, אינו יוצא בה ידי חובת סוכה והיא פסולה, עד שיכנס בסוכה שלא הי' דר בה עד עכשיו, דמהאי טעמא אמרו בגמ' (סוכה י"ד א') דאסור לסכך בנסרים, הגם שהם גידולי קרקע ואינם מקבלים טומאה, משום גזירת תקרה, וכתב רש"י שם: אי מכשרת בהו אתי למימר מה לי לסכך באלו מה לי לישב תחת קורות ביתי, אף היא בנסרים מקורה, וההוא ודאי פסול דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה, ע"כ, וזה לשון התוספות (דף ז' א' ד"ה כ') דאי מכשרת בהו - בנסרים - אתי למימר מה לי לסכך בזה, מה לי לישב תחת תקרת ביתי, וביתו ודאי פסול מדאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה, ע"כ, וכן אמרו שם בגמ' (ס' ז'), שתי סוכות של יוצרים זו לפנין מזו, הפנימית אינה סוכה והחיצונה סוכה, ופרש"י שם בטעם דהפנימית אינה סוכה, דאע"ג דלא בעינן סוכה לשם חג, דהא כב"ה קיי"ל דמכשרי סוכה ישנה, הכא אינה סוכה דלא מינכרא מילתא דלשם סוכה הוא דר בו, דהא כל ימות השנה דייר התם ורוב תשמישו וסעודתו ושינתו שם, והחיצונה סוכה, דכיון

חש בעיניו או בראשו, ואפילו מצטער רק מן הזבובים או מן הרוח פטור מסוכה, וכתבו התוספות שם, דהלימוד הוא מתשבו, דדרשינן תשבו כעין תדורו, דאין אדם דר במקום שמצטער, וצריך טעם למה נשתנתה מצוה זו משאר המצוות, דבכולן מחוייב לקיימן אפילו כשמצטער בעשייתן, ואדרבא לפום צערא אגרא, ואפילו חולה אם אין בו סכנה, צריך לקיים המצוות, כגון אכילת פסח או מצה חייב בהם אע"פ שמצטער באכילתם, אם כן מה טעם שבמצוה זו פטרתו התורה, ולא עוד אלא שאמרו על מי שיושב בסוכה כשמצטער, דנקרא הדיוט (שו"ע א"ח מ"ט).

והנה במצות סוכה, מצד אחד מצינו בה ענין של גלות, ולעומת זה אנו רואים דהיא מצוה של הנאה ועונג, ולכאורה הם כשני ענינים נוגדים, אבל באמת נראה דלשניהם ענין אחד, ועולים לכוונה אחת, וכמו שיבואר.

דנהג במהרי"ל ה' סוכה כתב וז"ל: טעם אחר צוה מצות סוכה סמוך ליום כיפור, שצריך להיות נע ונד מביתו לסוכה, ודומה לגלות שהוא מכפר נמי עוונות; עוד שם: אמר מהרי"ל כל אדם יעשה סוכתו קבע ודירתו עראי, שאם ח"ו נגזר עליו גלות נתכפר בזה, כדפרשתי לעיל, עכ"ל, וכן הוא במדרש (ילקוט פרשה זו), א"ר אליעזר בר מרנס למה אנו עושין סוכה אחר יום כפורים, לומר לך שכן אתה מוצא בראש השנה יושב הקב"ה בדין על באי העולם, וביוהכ"פ הוא חותם את הדין שמא יצא דינן של ישראל לגלות, וע"י כן עושים סוכה וגולין מבתיהם לסוכה, והקב"ה מעלה עליהם כאילו גלו לבבל שנאמר וגו', ע"כ; וכן נראה מהזוהר הק' (פ' זו דף ק"ג) דאיתא שם: הכא אוליפנא מאן דאפיק גרמיה מצילא דמהימנותא,

פתחא דסוכה מלגאו וכו', ארים ידוי וחדוי, ואמר זכאה חולקנא זכאה חולקיהון דישראל, ובספר מקדש מלך על הזוהר כתב וז"ל: דקדק הרמ"ק ז"ל, במה שאמר בכל יומא ויומא, ולא אמר דרך כלל בשבעה אלין, להראות שבכל יום ויום צריך שיהא שמח שמחה בפני עצמו, שהרי השבעה ימים הם שבעה אושפיזין, נמצא שבכל יום ויום יש לו אושפיזא בפני עצמו, וצריך להראות לו שמחה, עכ"ל, מבואר מכל זה שבתג הסוכות, וכן הסוכה עצמה, היא מצוה של שמחה.

וגם גדולי האחרונים כתבו שההנאה משיבת הסוכה היא מגוף המצוה, דהנה בספר "מחנה אפרים" (הלכות נהלים סי' כ"ה) הקשה על מה שאמרו בגמ' (נהלים ט"ז ז') דבאומר הנאת סוכה עלי, מותר לישב בסוכה של מצוה משום דמצוות לאו ליהנות ניתנו, והקשה המחנ"א דלפי מה שכתבו התוספות במס' ראש השנה (דף כ"ט א') דבסוכה בלאו המצוה יש הנאה בישיבה, א"כ על זה לא מועיל מה דמצוות לאו ליהנות ניתנו, דהא כל היכא דאיכא הנאה דגופיה בהדי קיום המצוה, לא שרי מטעם זה דמצוות לאו ליהנות ניתנו, וכמבואר בדברי הר"ן בנדרים (ט"ז ז') דרק קיום המצוה לא חשיבה הנאה, אבל היכי דמיתהני גופיה בהדי דמקיים המצוה, הנאה מיקרי ואסור, ומש"ה אמרינן בר"ה דהמודר הנאה מן המעיין, טובל בו בימות הגשמים אבל לא בימות החמה, וא"כ מה"ט יש לנו לאסור הנאת ישיבת הסוכה עליו, כיון דמיתהני בהדי קיום המצוה. ותירצו בזה האחרונים (עי' נספח עוג יו"ט או"ח סי' כ', ונש"מ ממדע שלמה), דכל זה הוא רק היכא דהמצוה הוא ענין בפני עצמו וההנאה הוא ענין בפ"ע, כמו בטבילה, דהמצוה היא ביאתו במים, ואין להמצוה שייכות עם

דכולה שתא לאו הכא דייר והשתא דייר ביה איכא היכרא, וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' מל"ז), עיי"ש, מבורר מזה שלא די בזה שהסוכה עשויה כדת וכהלכה בהכשר סוכה, אלא שרצון התורה בזה הוא שיצא מביתו הקבוע ולהכנס בסוכה שלא דר בו כל השנה, ומבואר דענין זה שאמרו שהסוכה היא בבחינת גלות, הוא מוסכם ומתאים גם לפי ההלכה, וכן לשון הגמרא מורה כן, במה שאמרו (נגמלא דף ז') אמרה תורה כל שבעת הימים יצא מדירת קבע ושב בדירת עראי, ולפי"ז יפלא עוד יותר על מה שאמרו דהמצטער פטור מן הסוכה, דאדרבא אם יצטער יהי יותר מכוון לענין הגלות.

אולם לעומת זה אנו מוצאים גם להיפך מזה, שהסוכה היא מצוה של הנאה ועונג ושמחה, שכן אמרו במדרש (ילקוט פ' אמור מנ"ד), אתה מוצא שלש שמחות נאמר בחג, ושמחת בחגך, והיית אך שמח, ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים, אבל בפסח אין אתה מוצא שכתוב שם אפילו שמחה אחת כו', וכן אתה מוצא שאין כתוב בעצרת אלא שמחה אחת, דכתיב ועשית חג שבועות לה' אלקיך ושמחת אתה וביתך כו', אבל לפי שנטלו הנפשות דימוס ביום הכפורים, שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם, ועוד שהתבואה ופירות האילן בפנים, לפיכך כתב שלש שמחות וכו', ע"כ, נראה מזה שהתורה רבתה השמחה בחג הסוכות יותר משאר המועדים, וברמב"ם (הלכות לולב פ"ח) כתב, אע"פ שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה במקדש שמחה יתירה שנאמר ושמחתם לפני ה' א' שבעת ימים, וכן בזוהר הקדוש (פ' ו' דף ק"ג) ז"ל: ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אילן דשריין עמיה כו', כי הא דרב המנונא סבא כד הוה עייל לסוכה הוה חדי וקאים על

ממנה, אז הגולים או אנשי החיל מתענים ומתייסרים בדרכים בכל מיני קשיים ועינויים, הן במאכלם ומשתם, ובמלבושיהם, ובשינתם וכדומה, ביום אוכלם החורב וקרח בלילה, אבל לא כן עשה הקב"ה עמנו בהוציאנו ממצרים, והעבירנו את המדבר הגדול והנורא, שאז סיבב אותנו והקיפנו בענני הכבוד מכל הצדדים ומלמעלה, כדי להגן עלינו מהשרב והשמש ומקור ורוח, וכמו כן האכילנו את המן שהיה מוטעם בכל הטעמים, והשקנו במים חיים מבארה של מרים, והענן שף את בגדיהם ומלבנן ומגהצן, (וכמו שפירש רש"י, דברים ח' ד', ע"פ שםלמך לא נלמס וגו' ע"ש), והיו מתענגים בנאות דשאים של הבאר שהיה ריחן מפעפע בכל העולם, (כן הוא נמדרש ונפ' פ' תנול), ולא חסרו שום דבר, כאילו היו בארץ מיושבת המלאה כל טוב.

ולזכרון החסד הגדול הזה אשר אף בהיותנו נעים במדבר בארץ לא זרועה, סיפק לנו הקב"ה שם את כל צרכינו באין מחסור דבר והשביע את נפשנו בכל הטוב, לכן צוה אותנו, שבחודש השביעי באספנו מגרננו ומיקבינו, והאוצרות מלאים מתבואת הארץ דגן ותירוש וכל פרי העץ למיניהם, והלב שש ושמח מברכת ה' עלינו, אז אמרה תורה "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי", שזה אמנם בדמיון גולה ממקומו, אולם שם "תשבו כעין תדורו", היינו הישיבה העראית הזאת, תהי' בשמחה ובטוב לבב ובנחת רוח, וכמו שבדירת הקבע של האדם, הוא דר שם ביישוב הדעת ובשביעת רצון, כמו כן במצב כזה דוקא תשבו בהסוכה שהיא דירת העראי, ובאופן כזה יהיה בישיבת הסוכה זכרון מתאים וידיעה לדורות, כי כן השבתי את בניי בסוכות בהוציאני אותם מארץ מצרים, דאף בהיותכם גולים דרך המדבר, הושבתי

ההנאה, רק שאינו יכול להפריד ההנאה מהמצוה, וכל כה"ג לא אמרינן מצוות לאו ליהנות ניתנו, דנהי דלא איכפת לן במה שנהנה מקיום המצוה, אבל ההנאה שיש במעשה המצוה אסורה, מה שאין כן במצות סוכה שעיקר יסוד המצוה הוא על ההנאה, שהתורה אמרה צא מדירת קבע ושב בדירת עראי דהיינו שהשימוש שהאדם יש לו בביתו כל השנה, דהיא הנאת הישיבה גופיה, היא לו הנאה ושימוש זה, בסוכה בדירת עראי, ולהכי מצטער פטור מן הסוכה, וכיון שהנאת הישיבה הוא מיסוד ועיקר המצוה, לכן לא איכפת לן בהנאת הישיבה דאית בה, דהא ההנאה עצמה היא מגוף המצוה, ושייך ע"ז הכלל דמצוות לאו ליהנות ניתנו, (וכעין זה כתב ג"כ גש"מ רע"א מהד"מ ס' קל"ט); הנה מפורש יוצא מדברי גדולי האחרונים הנ"ל, דמצות סוכה היא ההנאה ליהנות מישיבתה, ולכאורה הוא היפוך וסתירה להמבואר לעיל בענין הסוכה, דהוא הטלטול והנדידה שיוצא מביתו הקבוע וגולה בבחינת גלות לסוכה שהיא דירת עראי.

אולם באמת שני אלו הענינים הם דברים אחדים, ואלו ואלו דברי אלקים חיים, ושניהם לדבר אחד ולכוונה אחת מתכוונים, כי אמנם רצון התורה הוא בזה שנצא מן הבית הקבוע, אף אם הוא בכל הכשר סוכה, ולישב בכל שבעת הימים, דוקא בדירה עראית שלא גרנו בה עד עכשיו, שזה הוא בבחינת גלות, אולם בדירה הגלותית העראית הזאת, נתענג בה בהנאה ועידונים ככל אות נפשנו וכברכת ה' עלינו בגילה ושמחה, כדי לעשות בזה זכרון לגודל החסד אשר עשה הקב"ה עמנו בהוציאנו ממצרים, שלא כמנהגו של עולם, אשר כפי הרגיל הגולים ממדינה למדינה, או כשמדינה אחת שולחת חיל צבא לכבוש מדינה אחרת הרחוקה

יציאתנו ממצרים, ודוקא בישיבת הסוכה בחודש תשרי, אז נתמלאה כוונה זו, ויש בזה השוואה ודמיון לנסים שנעשו לנו בזמן היציאה, על ידי שישבו בסוכה בזמן שמלאים ברוב טוב ובברכת ה', ולכן באה המצוה דוקא בחודש תשרי.

ג) ולפי האמור יש ליישב ג"כ ולהבין זכרון הנס גם לדעת רבי עקיבא, שסובר דמה שאמרה התורה למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, דהיינו שעשו סוכות ממש, והקשו על זה, דאם כן מאי רבותא ואיזה נס היה באותן הסוכות עד שנצטוינו לעשות זכרון לזה, ובגלל שאלה זו כתב הטורי זהב (נש"ע א"ח ס' מ"כ"ה) דאמנם לדעת ר' עקיבא אין ישיבת הסוכה זכרון לאותן הסוכות דוקא שעשו אז, אלא בעיקרו הוא זכרון כללי ליציאת מצרים. שע"י הסוכה נזכור את היציאה ממצרים, "ועיקר תכלית הסוכה שלנו לזכור יציאת מצרים" עיי"ש בדבריו.

אולם לפי מה שנתבאר יש לומר, דאמנם תכלית כוונת הסוכה גם לר' עקיבא, הוא, לזכור את עצם עשיית וישיבת הסוכות שעשינו בהיותנו במדבר כדרך כל הולכי דרכים למרחוק, המתגוררים באהל ובסוכה עראית, אולם למרות זאת היינו מושפעים שם בשפע טוב ושובע שמחות ובכל העינוגים, כדוגמא של עכשיו שאנו נמצאים בארץ זרועה ומדושנה ואוכלים מפריה ושבעים מטובה, ולא היינו אז כדרך שאר הולכי דרכים הגולים ממקומם, נמצא לפי"ז דאין חילוק בתכלית כונת הסוכה בין ר' אליעזר האומר שהסוכות היו ענני הכבוד, ובין ר' עקיבא דסובר שהם סוכות ממש, כי לדעת שניהם הכוונה בזה לזכור את חסדי ה' אשר גמל עלינו בהוציאנו ממצרים, ובאיזה אופן נפלא הנהיג אותנו והשגיח עלינו למלא

אתכם שמה בסוכות ענני הכבוד בפאר והדר ומדושני עונג וכל טוב, נמצא בזה כאמור, דשניהם ענין אחד הוא, היינו דבאמת הישיבה היא עראית ובבחינת גלות, אולם ישיבה זו תהי' בעונג ושמחה, ואז יהי' בזה זכר להנס הנעשה עמנו בזמן יציאתנו ממצרים.

ב) והנה כבר הבאנו לעיל, בריש דברינו כאן, דברי הטור באו"ח, שנתן טעם על מה שבא חיוב מצות סוכה רק בחודש תשרי ולא בחודש ניסן, תיכף לזמן יציאתנו ממצרים שאז הושיב הקב"ה אותנו באותן הסוכות יעויין שם, אולם לדברינו הנ"ל יש ליתן עוד טעם נכון על זה, בעיקר כוונת המצוה שתתקיים דוקא בחודש תשרי, דכיון שרצון התורה הוא, לפי המבואר, שישראל יעשו זכרון לגודל החסד שעשה הקב"ה עמנו בצאתנו ממצרים והלכנו במדבר החרב והשמם מקום אין זרע וגפן ותאנה ורמון ואין לחם לאכול ומים אין לשתות, והקב"ה נתן לנו לחם מן השמים לשובע ומים חיים לשתות, והשביע בצחצחות נפשנו מכל טוב - לכן בעבור זה צוה אותנו לעשות סוכה ולצאת מן הבית כדמיון הגולים, דוקא בזמן שמחת לבנו כשהתבואה וכל פירות האילן נאספים אל הבית, ולפניו כל פרי יגיעו ועמלו של כל השנה באין מחסור דבר, ובאופן זה דוקא יהי' במעשה המצוה של ישיבת הסוכה, זכרון מתאים לזמן ההוא שהיינו גולים ומילא הקב"ה כל צרכינו ברוב טוב, אבל בחודש ניסן, אם אמנם שאז יצאנו ממצרים ונעשו לנו כל הנסים האלו, אבל כיון שבזמן תחילת הקיץ, כל התבואות והפירות עודם בשדה עדיין, והבית ריקם, אם כן בישיבת הסוכה בזמן כזה, לא תימלא הכוונה שיהיה בישיבה זו שווי ודמיון להחסד והטובה שגמל לנו הקב"ה בזמן

קיימת משמע דאפילו היותר מהכשר סוכה אסור מדאורייתא, (ועיין זמג"ל תל"ט), וכן נפסק להלכה בשו"ע (או"ח תל"ט) דלא מהני תנאי על עצי סוכה, (וקו לשט"ט ה"ף מהני תנאי גם על עצי סוכה, ועי' זר"ן ט"ז), ולפי זה דלא מהני תנאי על עצי סוכה, יקשה מה שאמר "סככה כהלכתה" ועיטרה בקרמים וכו', אסור להסתפק וכו', ואם התנה עליהם הכל לפי תנאו, דהא התנאי מועיל רק על הנוי ולא על הסכך, וא"כ למה הקדים ואמר "סיככה כהלכתה" וכו'.

אבל לפי האמור והמבואר דענין הסוכה הוא להורות ולזכור את גודל החסד והטוב שהשפיע הקב"ה עלינו בזמן יציאתנו ממצרים, א"כ כל מה שמוסיפים הידור ויופי בהסוכה מראים ומביעים בזה ביותר את היקר והתפארת שהיה לנו אז, וכלשון המדרש המובא לעיל "שהיו מתענגים בנאות דשאים של באר, והיה ריחן מפעפע בכל העולם", ומטעם זה האריך התנא וחשב שעיטרה בכל אלו מיני הקישוטים, ורוב מיני ההידור, כדי להורות לנו שיש להשתדל להדרה ולפארה בכל מה שאפשר, כי בזה מגלה ביותר את גודל הכרת הטובה והחסד בהנס שנעשה לנו אז, דאף בהיותנו גולים וגרים בסוכות, השפיע עלינו רוב שפע ועונג. נמצא לפי זה שהידור הסוכה יש בו ענין נוסף מלבד ההידור שבשאר מצוות, דשם ההידור אינו חלק מעצם המצוה, אלא הוא משום "זה א' ואנוהו", דלדעת כמה פוסקים הוא מדאורייתא, ויש הסוברים ג"כ דהוא רק מדרבנן, (עי' חיי אדם כלל ס"ח סעיף ה', דעות הפוסקים ז"א), אבל כאן בסוכה, ההידור הוא גם חלק מעצם המצוה ויקר תפארתה, ולתכלית עיקר כוונתה, ולפי"ז יתכן דמטעם זה צירף התנא עניני נוי הסוכה עם הסיכוך כהלכתה, והקדים סיככה כהלכתה וכו', אע"פ

כל מחסורינינו, אלא דלדעת ר"א נכלל בזה בעיקר החסד הגדול של ענני הכבוד, עם שאר הטובות, ולדעת ר"ע זכרון הסוכה הוא לזכור את החסד הגדול והמצב הטוב והנפלא שנמצאנו אז, כמה שגמל הקב"ה חסדו עלינו דאף בהיותנו בסוכות ואוהלים עראיים כדרך הולכי דרכים למרחקים, ובכל זאת היינו מושפעים בכל הטוב כהיום הזה אשר אנו נמצאים בארץ זרועה ומיושבת ובבית מלא כל טוב וברכת ה'.

ד) ובגמרא סוכה (י"א, א', ז"א ל' ז', ועוד). סיככה כהלכתה ועיטרה בקרמין ובסדינין המצויירין, ותלה בה אגוזין שקדים אפרסקין ורימונים פרכילי ענבים ועטרות של שבולין, יינות שמנים וסלתות, אסור להסתפק בהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג, ואם התנה עליהם הכל לפי תנאו, ע"כ. ולכאורה נראה כמיותר מה שהאריך התנא כל כך וחשיב כרוכלא כל כך מינים של נויי סוכה, ולמה לא אמר בקיצור, שאם עיטר את הסוכה במיני צבעונין, או במיני מאכל, שאסור להסתפק מהן עד מוצאי יו"ט האחרון, ולמה מנה וחשב כאן יותר מעשרה מינים בנויי סוכה, מה שאין זה מדרך התנא; גם יקשה לפי המבואר במס' ביצה (ל' ז') אביי ורבא דאמרי תרוייהו באומר איני בודל מהם כל בין השמשות דלא חלה קדושה עלייהו, אבל עצי סוכה דחלה קדושה עלייהו אתקצאי לשבעה, ופירש רש"י שם, דהתנאי מועיל רק לנוי סוכה, אבל על עצי סוכה אינו יכול להתנות תנאי זה, שהרי על כורחו יבדל מהם בין השמשות משום סתירת אוהל, ונעשו מוקצה בבין השמשות של יום ראשון, עיי"ש, והתוספות פירשו דעצי סוכה אסורין מן התורה, משום דחל שם שמים עליהם, ולר"ת הוא דוקא בשיעור הכשר סוכה, ולר"י שם כשנפלה שרי מדאורייתא, אבל בעודה

שהסיכוך כהלכתה מעכב בדיעבד, וההידור בנויי סוכה היא רק למצוה מן המובחר, גם בסיכוך אינו מועיל שום תנאי, ובנויים מועיל תנאי, כנ"ל, אלא שהתנא רצה להורות לנו בזה שגם נויי הסוכה הם מעיקרי המצוה בתכלית כוונתה, לכן צירף אותם ביחד להורות ולרמז עניין זה דכשם שהסיכוך הוא מעיקר הסוכה בהלכותיה, כך גם העיטור בנויי הסוכה הוא מגופי המצוה בכוונת מצות הסוכה, וכל המרבה להדרה הרי הוא משובח.

ומעתה יובן לנכון בטוב טעם הענין שעמדנו ע"ז בריש דברינו, מה שאמרו דהמצטער פטור מן הסוכה, דכיון שכל עיקר הכוונה הוא, להתענג ולהתעדן בישיבת דירה

ארעית זו, כדי לעשות אות וזכרון לאותו הזמן שיצאנו ממצרים, שבמדבר השמם מאין כל, פתח לנו הקב"ה את אוצרו הטוב והריק לנו ברכה עד בלי די בכל מיני עונג ונחת רוח - א"כ אם יושב בסוכה ומצטער בה, או שסובל צער ועינוי, בטלה באופן זה תכלית כוונת המצוה, ואין שום טעם בישיבה זו, כשהוא היפוך הכוונה שבמצוה זו, וגם אם מתעקש ויושב בה עם צער וסבלו, נקרא בזה הדיוט, כי לא לצער ניתנה, אלא לעונג ושמחה, להתענג ולהתעדן במצוה זו ויקר תפארתה, וע"י זה יהי' בישיבתנו בסוכה זכר לסוכות שהושיב אותנו הקב"ה בצאתנו ממצרים, ויתקיים כוונת הכתוב "למען ידעו דורותיכם" כי בסוכות וגו'.

